Čia nelygiai užpiltas su akmenimis ir plytgaliais 30-55 cm storio balkšvo rupaus kalkių skiedinio sluoksnis. Galimas daiktas, kad plytos nuardytos, o storas skiedinio sluoksnis buvo kaip pamatų praplatinimas. Sprendžiant iš skirtingų kalkių skiedinių, šiaurės vakarinė patalpos siena (jos vidinis kraštas) vėlyvesnė už patalpos grindis. Pietrytinė patalpos siena - apie 0,61 m storio. Ji taip pat tik šiaurės vakariniu kraštu sujungta su šiaurės vakarinės bokšto sienos pietvakariniu kraštu. Minėtos patalpos paskirtis kol kas neaiški. Kita patalpa (Nr. 2) užėmė visą bokšto vidų.

Ant patalpos Nr. 1 šiaurės rytinės sienos šiaurės vakarinio krašto, apie 75 cm gylyje, uždėtas lygiai nutašytu viršumi 1,25x0,78x0,47 m dydžio akmuo, kurio pietvakariniame krašte yra 20 cm gylio į dugną siaurėjantis griovelis-lizdas. Tai pakeliamojo tilto atraminis akmuo. Jis įmūrytas vėliau, t.y. remontuojant bokšto sieną.

Atkasant šiaurės vakarinę vartų bokšto sieną, aptikti ir baroko laikotarpio bokšto sienų fragmentai bei tilto per Kačergos upelį šiaurės rytinė arka.

Vilniaus vartų bokšto pamatų gylis nenustatytas. Išlikusių sienų aukštis - apie 3,7 m aukščio.

Algimantas Merkevičius

TELŠIŲ SENAMIESČIO TYRINĖJIMAI

Rašytiniuose šaltiniuose Telšių dvaras paminėtas XV a. antrojoje pusėje. XVI a. pirmoje pusėje jau minimas Telšių valsčius, o 1536 m. pastatyta pirmoji Telšių bažnyčia. Nuo šių datų ir skaičiuoja savo metus Telšių senamiestis.

1991 m. III žvalgė šiluminės trasos vietą senamiesčio centrinėje dalyje. Laisvės g. - Masčio ežero šiaurės rytinis pakraštys su atšakomis į Plungės LKGVŪ "Minija" Telšių cechą (buvusi aukštoji rabinų mokykla) bei gyvenamuosius

namus Laisvės gatvėje.

Visos trasos ilgis buvo daugiau kaip 650 m, plotis 4 m, gylis svyravo tarp 2,0-3,5 m. Šiluminė trasa daugiausia ėjo Laisvės, Sinagogos,Turgaus aikštės, Laivų ir Žvejų gatvėmis, kirsdama senamiestį šiaurės-pietų kryptimi. Kadangi didžioji trasos dalis ėjo gatvėmis, tai kultūrinis sluoksnis daugelyje vietų buvo permaišytas įvairių ankstesnių perkasimų tiesiant elektros kabelius, vedant vandentiekį, kanalizaciją, telefono linijas armelioracijos drenažą. Kultūrinis sluoksnis šiluminės trasos ruože labai nevienodas. Jis nuo 0,5 iki 2,5 m storio. Storesnis buvo Masčio ežero šiaurės rytinėje pakrantėje. Čia jis susidaręs ant buvusio Masčio ežero dugno ir siekė 1,6-2,0 m. Šioje trasos dalyje (11 plotas) buvo gausiai rasta lipdytų puodų šukių, kaltinių vinių ir kitų radinių. Įdomu tai, kad ant kalno, kur paviršius buvo nelygus, būta kelių nedidelių pelkučių, kurios pirmą kartą taisant gatvę buvo užverstos medžių šakomis ir lauko akmenimis, o ant jų viršaus užpilta žvyro bei smėlio ir tik po to klotas akmenų grindinys. Šis senasis gatvės grindinys dabar atsidūręs 1 m gylyje, o vietomis ir giliau, nes dabartinis gatvės paviršius išlygintas užpilant ant senojo žemių ir žvyro.

Telšių kunigų seminarijos (buv. vienuolyno) ir Vyskupo rūmų teritorijoje buvo kasama dujotiekio linija, šiluminės trasos atšaka. Dujotiekio linija ėjo nuo statomos klebonijos į kunigų seminariją su atšaka į Vyskupo rūmus. Šiluminė trasa - tik į kunigų seminariją. Dujotiekio linija kasta iki 1,5 m gylio ir 1,5 m pločio. Ji su visomis atšakomis buvo apie 300 m ilgio. Šiluminė trasa buvo apie 100 m ilgio, 3 m pločio ir iki 2 m gylio. Šioje Telšių senamiesčio dalyje kastose perkasose kultūrinis sluoksnis nestoras. Kiek storesnis jis tik kunigų seminarijos kieme, kur vietomis buvo iki 1 m storio, kitur - ypač buvusiame Vyskupo sode, po velėna rasta tik 20-30 cm storio tamsesnės, maišytos žemės sluoksnis. Kunigų seminarijos kieme kultūrinį sluoksnį sudarė statybinės atliekos ir plytų nuolaužos, susidarę statant

vienuolyno pastatą. Vėliau ant šio išlyginto sluoksnio buvo užpilta perdegusio šlako.

Jokių radinių ir keramikos tirtuose plotuose prie kunigų seminarijos nerasta.

Vilius Morkūnas

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI TYTUVĖNUOSE

1991 m. gegužės mėn. LKP MC tyrinėjo Kelmės rajono Tytuvėnų miestelio kultūrinį sluoksnį. Darbai buvo atliekami kalvelėje, esančioje į pietus nuo buvusio Tytuvėnų vienuolyno tvenkinio. Iškastos trys 2x5 m, viena 2x2 m dydžio perkasa bei 1x1 m dydžio šurfas. Iš viso 35 m^2.

Visa kalvelė dabar ariama, išskyrus siaurą ruožą jos viršutinėje dalyje; Tyrimų metu paaiškėjo, jog kalvos viršus anksčiau taip pat buvo dirbamas. Dirvos paviršiuje surinkta nemažai šukių: puodų ir dubenų sienelių, dugnelių, pakraštėlių, langų stiklo gabalėlių, koklių dalių bei stiklinių butelių fragmentų. Paviršiuje rastas 9 cm ilgio peiliukas bei žalvarinis apkaustėlis su skylutėmis galuose. Radiniai vėlyvi, XVIII a. pabaigos - XX a. pradžios, keramika daugiausia vietinės gamybos, tarp jos nemažai glazūruotos. Vyraujanti glazūros spalva - žalia arba ruda, rečiau geltona ir balta.

I ir II perkasos buvo kasamos kalvelės šiaurinėje-šiaurės rytinėje papėdėje. Nesuardyto kultūrinio sluoksnio jose neaptikta. Viršutiniame tamsiai rudos ir po juo esančiame juodos permaišytos žemės sluoksniuose rasta daug šukių. Šukės vėlyvos, daugiausia vietinės gamybos, storasienės, su gausiomis smėlio bei žvyro priemaišomis. 35-40 % indų fragmentų bei šukių dengti glazūra. Ornamentuotos keramikos nedaug, vyraujanti puošyba - bangelės arba horizontalios linijos, išdėstytos keliomis eilėmis. Rasta ir